

Světla Minulosti.

Napsal M. A. ŠIMÁČEK.

Mohla by sic být i žena schopná sledovat jej na cestách jeho duševního života, mohla by být i bytost duchaplná a jemnocitná, jež by dokonale i nové vzněty myšlenkové i citové vhodila v jeho duši, ale na si jí přáti? Touhu po průvodu ženy na těchto avšak cestách nikdy nepocítil. A pak taková žena má zas i svůj svět a nevzdá se ho pro jeho. Vida Bettyna! A měla by vždy nároky na odkrývání světa jeho, a měla by vždy touhu na odhalování mu svého. A byly by boje obou světů, z nichž každý se utvářel v jiných poměrech, za jiných okolností, zápsy s obou stranými snahami se přesvědčit, vstřípit, vnutit svůj názor, své přesvědčení. Ale on nechce zápsy, co by z nich měl? — On chce již klid práce a zrání činů. A proto — Agatha Matvějevna!

Ovšem jsou mužové, jimž na to vše mysliti ani nenapadá. Jsou hlnáni k ženě láskou nebo prospěchem, a láska ni prospěch o ničem takovém neuvažují. Nelekají se zápsy, překážek, nenahřížejí do budoucna, jsou uchvázeni jen svou dyektivostí. Ale u něho není lásky, není žízne po bohatství, u něho není touhy po bytosti jedné, určité, u něho jen žádost po ženě vůbec. A láskou již nevplave, po bohatství nezahorí, ale s žádostí by byl stálý boj a stále nebezpečí A proto — Agatha Matvějevna!

Z těchto úvah nevyplývá ještě změna nynějšího života; znamená jen odehýtku programu do budoucna, či vlastně jeho rozšíření. Nevěděl o žádné Agathě Matvějevne ani v Nedosekách ani v okolí, vyjma Lénynku, leč ta je vázána. Ano, kdyby starého Fabiána nebylo, kdo ví —! A může mu být jednou rázem konec... velice snadně.

Sotva jej tato myšlenka napadla, hned si jí vyčetl.

„Již zas kombinuješ? Již zas budouš na 'kdyby'! Vše dopadne ostatně jako vždy zcela jinak než po tvých kombinacích.“

Když v poledne toho dne vrátil se z vizit, měl na svém stole vedle novin malý dopis fialové barvy. Sotva se ho chopil a pohlédl na písmo adresy rukou se mu zatřásla.

Nechtěje věřiti svým očím rozlíz obálku, vyňal dopis a rázem jej přelétl.

Zůstal, jakoby blesk vedle něho sjel.

„Už je to tu!“ pravil po chvíli zbledlý v tváři a chvěje se na celém těle.

„Ale ne, práh mého domu nepročí! Vytkl pak a odhodil dopis vyběhl na chodbu, aby vyhledal matku.

Na tuším papíru dopisu byly napsány rukou Bettyninou tyto řádky:

Vážný pane doktore!

Vrátila jsem se před několika dny do Prahy a toužím spatřiti své dítě. Doufám, že mi v tom nezabráníte. Přijedu zítra dopoledním vlakem do Nedosek. Buďte klidni, sám očekávat mne nemusíte, jen Tonouše nechte doma. Děkuji Vám již tímto za splnění svého přání.

Bettyna.

HLAVA DRUHÁ.

I.

Doktor otevřel dveře do kuchyně, ale nevidla tam ani matku ani služku Bětu vrazil prudce do vedlejší jídelny, odtud do parádního pokoje a konečně rozhodil dveře i pokoje posledního. Nerad sem vstupoval, přepadaly jej tu vždy představy utrpení nebožtina, a i v tomto okamžiku sotva do něho nahléd, hned viděl v duchu Anežčinu hlavu s vlasem rozpustěným, zabořenou do vysokého podestlaných polštářů. A když se vracel, jeden moment z její nemoci vynořil se rázem v celě životi z jeho vzpomínky: Jak tenkrát v únorovém polední, nedlouho před její smrtí přepadla jí bázň, že jednou — až jí tu nebude, — vejde sem za jeho dítětem ta, jež byla jeho matkou a zaujme její místo...

Oh! ještě dnes, jak jej tehda

„Může tě přinutit. Ona k svému dítěti má právo větší než ty. Ty máš Tonouše u sebe s jejím svolením, na to nezapomínej.“

„Mohu klásti odpor, mohu dokázat, že dítě opustila sotva půl roku po jeho zrození.“

„Dala je k své matce, to přec není opuštění. A může je tam zas dát, bude-li chtít.“

„Zákon má na své straně, to vím, má i moe, ale pro dítě by to bylo neštěstí, zkáza. Tonouš u takových žen — u ní nebo u paní Škoulové! — Mami, co pak ti to není všecko jasno? Nechápeš to? Tonouš ode mne! — Nehrozíš se toho všeho? Můžeš tak klidně o tom mluvit, poukazovat jen pořád na to její právo? Vmysli se přec do mého nitra, pochop přec, jak já na to hledím a jak to vidím. Měj na zřeteli mě a Tonouše a ne ji! Já se celý třesu pobouřením a hořkostí, a ty místo abys se mnou cítila, pořád jen to její právo a právo!“

„Přávě, že na tebe hledím, tak nechci, abys vyved' nějakou nerozvážnost, a proto ti uvádím na paměť její právo,“ se stálým klidem, avšak důrazně pravila teď stará paní. „Z tebe mluví hněv a ne rozum, a ta celá vše potřebuje tichosti, rozumu mi? Když se v tichosti odbude, bude nejlíp, hlavně pro tebe a pro Tonouše. Odpověď buď za odpor, na to pamatuj. Bylo by chyba, popuzet ji. Líp bude po dobrotu. Jestli chceš, promluví s ní sama. Ty můžeš odejít neb odejít, když budeš chtít, ale vždycky bude líp pro všechny, přijde-li ona k nám podívat se na svoje dítě, než aby Tonouš musel za ní, abychom jí ho museli předvést.“

To dořeční přela stará paní záhonem na cestu a chystala se ze zahrady. Doktor mimovolně šel za ní. Slova matčina a její klid nezměnily naň bez dojmu. Uznával jejich váhu a neodpovídaje zpracovával je v sobě.

Když vešli do domu, stará paní zahrnuje do kuchyně, ale doktorovi pravila, že za chvíli přijde k němu, aby si zatím všecko rozvážil, pak že si o tom ještě spolu promluví.

Ve svém pokoji doktor chvíli popocházel, pak usedl na pohovku, zavřel oči a podepřel čelo oběma dlaněma.

Pobouření v jeho nitru popustilo a přecházelo v sklíčenost prošlého svrávnými pocity strachu „Nebude jiného vyhnouti, nebude...“ vpravoval se do náhledu matčina a představoval si v duchu celý obraz Bettyninu příchodu. Její tvář s tím zvláštním trochu výsměšným úsměvem malých úst a sbíhavým pohledem sedých očí vystoupila v tom obrazu s určitostí až zarážející. Kdykoliv dříve o ni vzpomínkou zavádil, vídal jí v daleké a jako zadýmané dál, s konturami se rozplývajícími, jako obraz dávno mrtvých, a dnes jakoby náhle se přiblížila až k samému zřetle jeho duše vzkríšená, živá. Vstoupila opět do cesty jeho života, nečekaně přímo zákeřně. Nebude možno mihnouti jí se zavřenými očima, matka měla pravdu! Uvažovala o té věci déle než já, měla psaní paní Škoulové již od jedenácti hodin.

„Ale proč ještě jí zvlášť psáno o záměru Bettynině?“ kmitlo doktorovi pojednou hlavou.

„A jak vůbec mohla Škoulová vědět, že je matka u mne? Bylo psaní adresováno sem?“

Prudce se vztýčil a šel do kuchyně.

„Mami, máš tu ten list paní Škoulové?“ zeptal se chvatně hlavní přídušeným, aby Běta nezaslechla.

„Já už jdu k tobě, pojď!“ pravila stará paní a sama první vešla do jeho pokoje.

„Co s ní chceš?“ zeptala se a klidně pohlédla mu do tváře.

„Podívat se na něj — co jí je!“

„Něc víc, než co jsem ti řekla — tu máš, přeči si ho, chceš-li,“ a vydala list z kapsy své zástěry. Byl téhož formátu i barvy jako list Bettynin.

Doktor chvatně pohlédl na obálku. Byl adresován do Nedosek, křestní jméno matčino uvedeno zcela správně.

„Jak mohla vědět paní Škoulová, že je zle u mne, mami?“ zeptal se tichle, ale hlas se mu chvěl.

„Řekla jsem jí, že sem pojednu na nějaký čas.“

„Ty jsi s ní mluvila?“ Hlas doktorův rázem se pozvedl, pohled široce rozevřených očí vpařoval se takřka v tvář matčinu.

„Ano.“

„Kde?“

„Přišla ke mně asi týden potom, co jsem se vrátila z pohřbu Anežčina.“

„Tys jí také oznámila smrt mé ženy?“

„Ano, poslala jsem jí parte.“

„Aha! Nenapadlo mně to nadarmo, když poslala kondolenční list. — A hned potom k tobě přišla?“

„Ano.“

„Drzá je na to dost. Lisat se umí, přetvařovat — ach, to já znám. Omentila tě. O Bettyně hned mluvila.“

„Jen se zmínla.“

„Sama začala?“

„Sama.“

„Co řekla?“

„Že je teď v Lipsku, ale že má naději dostat se na zimu do Drážďan. Že se jí vede dobře, ale ona — jako paní Škoulová — že se na ni trochu hněvá, protože jí teď tuze zídka píše.“

„To je všecko?“

„Ne. Ještě se zmínla, že prý měla několikrát příležitost moc dobře se vdát, ale ona že pokáždě odmítla, protože prý neměla k žádnému z těch nápadníků pravé náklonnosti.“

„Nápadníků teda dost — to věřím! Ale ne asi ženitby. V tom bude ten háček,“ vyjelo doktorovi v jeho pobouření. „Víc ona ni nepovídal?“

„Ne. Jen tak všeobecně se zmínla, že život u divadla není žádný med. Že ona by mnohem raději viděla, kdyby se deera provdala a nechala toho.“

„Vida! A ty, matko, jsi to všecko klidně poslouchala? Tys té o sobě neukázala dvěře? Víš, že jsi tím nepoehybne dala podnět k Bettynině ohlášené návštěvě? Že to byla velká neprozřetelnost? A přece jsme o tom mluvili!“

Doktor mluvil vyčítavě, prudce. „Vím, že jsme o tom mluvili, a dlouho jsem se taky rozmýšlela, ned jsem to parte odeslala, ale když jsem všechno promyslila, jinak jednat jsem nemohla.“

„Ah tak!“ protáhl doktor, a hlas se mu již opět silně chvěl, jak rozčilení jeho vzrostlo. „Chápu! Ono se to tak dobře hodilo do tvého zbožného přání. Dítěti dát mé jméno, oddělit poklsek mládí, smířit vinu — to je tak docela v tvém duchu — vždyt i v předčasně smrti mé ženy byl prst boží — ano, a ty jen tak trochu děláš inspicienta v tom mravokárném dramatu, abys přivolala v čas herce na scénu — ale to všecko bez mého vědomí, za mémi zády, proti mé vůli — ona vedena tou svou poštelilou fixní ideou o nadpozemském řízení osudů každého lidského červa —“

„Karlé!“

„Ne, matko, to nebylo mateřské jednáni, to byly pikle proti mně, to byla diplomatika pro tu tvou ideu, která by mi hodila do náruče či třeba bezctnou ženu, jen aby se stalo zadost nějakému obmezenému názoru o cestách božích!“

„Synu, nevsnyvej se mé věře, aby tě Bůh netrestal!“ ozvala se teď stará paní neobyčejně pevně a důrazně zabrodila jestem. „Co jsem dělala, kázalo mi mé svědomí. Tobě jsem tím neubližila, na lásku k tobě nezapomněla, to mi věř, všechny cesty jsem ti nechala volné. Až tě přejde tvoje nakvašení, tak si ještě o tom povíme a musíme si povědit, než odejdu, ale posněchu mé věře zanech!“

Po těch slovech obrátila se ke dveřím a chtěla odejít, ale doktor jí zdržel.

„Matko, prosím tě — promiň,“ pravil zmírěným ale stále ještě chvějícím se hlasem, „vynasnažím se opanovat, ale teď nesměl odejít. Pochop přec, jak to všecko na mne musí účinkovat, že není divu, když se člověk nechá strhnout. Dohlubit to musíme hned, vždyť není možno v tom takhle zůstat. Pravda je přec, že proti méjí vůli, za mémi zády — odpusť, ale nemohu se jinak vyjádřit — jsi paní Škoulové poslala parte. Přec, pro Boha živého, jsi to dělala? To mi pověz!“

„Už jsem ti řekla, že mi tak kázalo svědomí. Čtyry dni jsem s tím zápasila, když jsem přišla do Prahy. Spát jsem proto nemohla. Tys neposlal, nechtěl poslat — já

Pište nám dnes

a my vám obratem pošty zašleme náš ceník našich piv a zvláště naší vyhlášené slivky

extrakt z nejlepšího sladu a pepsinu, uznávaný a odporučovaný věhlasnými lékaři jakožto krvesítil. Zvláště pro kojící matky a těžce pracující osoby, jakož i pro chudokrevné lidi vůbec nemá sobě rovna. (Nechte láhev ochladit než ji použijete.) Každá láhev pasteurizovaná se nikdy nezkaží. Peptomalt by měl být užíván v každé rodině. Též zasíláme naše **MAGNET**, pivo v láhvích. Český výrobek z českého chmele. Všechny dotazy s ochotou odpovídáme.

49tf

Atlas Brewing Co.,

J. F. Roušar, říditel. CHICAGO, ILL. 2120-40 Laflin ul. Hledáme jednatelů v každém městě — lékárník neb hostinský.

20,000 akrů otevřeno k osazení.

Zakládáme českou osadu. Pozemky, jež vykazují úrodu, rovnající se oné na pozemcích, jež se prodávají za \$100.00 až \$150.00 za akr ve východní Nebrasee neb Iowa. Skvělá příležitost pro lidi s malým jměním, aby si zjednali dobrý domov pro sebe a své děti. Výborná voda, podnebí, rovné cesty. Dobrá hlinitá spodina. Pozemky leží od půl míle do 18 mil od města. Kupte přímo od společnosti a ušetřete komišké. Dopište si o cirkuláře a další podrobnosti. Cíl čestí jednatele se přijmou.

PLATTE RIVER VALLEY LAND CO.,
508 City Nat'l Bank Bldg. Omaha, Nebraska.

ED. MAURERA RESTAURANT A HOSTINEC.

v čísle 306 Farnam ulice. Pravá importovaná piva na čepu. PLZEŇSKÉ z Měšťanského pivovaru v Plzni v Čechách. Hofbrau Munich Bavaria pivo. Pivo Anheuser-Busch a světově známé Faust získalo rozsláhou reputaci. Kavárna pro dámy nalézá se na druhé podlaže.

PŘÍMOŘSKÝ TEXAS.

Mám v prodeji tisíce akrů krásných zařízeních a vzdělaných farmem, lesů a surových přerjích pozemků ve středním a přímořském Texasu za mírné ceny a na lehké splátky. Pište si o český pozemkový popis Texasu a o seznam a ceny pozemku, které pošlu zdarma na požádání. Pište na:

JOS. DĚDEK, Rosenberg, Tex.

Dobré farmy

Máme na prodej dobré úrodné a za naši cenu laciné farmy. Následující je jen část, co máme na prodej. Tyto farmy jsou vzdělané a v dobrém stavu.

Boyd County:
733 akrů. 1 do 2 mil od města. — Cena od \$45 do \$55 akr.

Saunders County:
160 akrů. 90 akrů pod piuhem, 3½ míle od města. — Cena \$67.50 akr.

160 akrů. 2 akry zahrady, 4 míle od města. — Cena \$70 akr.

160 akrů. Zahrada — 4½ míle od města. — Cena \$72.50 akr.

Lancaster County:
160 akrů. 2½ míle od města. — Cena \$80.00 akr.

160 akrů. 2 míle od města. — Cena \$87.50 akr.

160 akrů. 1½ míle od města. — Cena \$92.50 akr.

240 akrů. 2 míle od města. — Cena \$72.50 akr.

Máme největší výběr majetků v české čtvrti v Omaze. 46tf

ZITNIK - DIVIS REALTY CO.,
Tel. Doug. 6377-1318 William St. OMAHA, NEB.

